

SAMOBORSKI LIST

Glasilo za promicanje lokalnih interesa.

„Samoborski list“ izlazi 1. i 15. u mjesecu.
PRETPLATA na cijelu godinu stoji K 4—, na po godine
K 2—, a na četvrt godine K 1—. S podtom stoji 48 filira
na godinu više, a u Ameriku K 140 na godinu više.
Pojedini broj stoji 20 filira.

Odgovorni urednik: Dr. Mijo Juratović.

Uprava i otpadništvo nalazi se u „Samoborskoj tiskari“ S.
Šekta, trg Leopolda Salvatora.

OGLASE prima uprava, a piša se za petiti redak u redak-
cijskom dijelu po 20 fil. u oglašnom 10 fil. Za oglase, koji
se više puta uvrštuju, daje se znatan popust.
Novci se šiju upravi, a rukopisi uredništvu „Samoborski list“. Neplaćena se pisma ne primaju. Rukopisi se ne vraćaju.

Godina III.

U Samoboru, 1. prosinca 1908.

Broj 23.

Sjutra se navršuje punih šezdeset godina, što je Njegovo Veličanstvo, naš uzvišeni kralj i vladar,

Franjo Josip I.

stupio na prijestolje svojih slavnih predja.

U burnim vremenima preuzevši kao mladić kormilo države u ruke, uz teške kušnje, koje su ga kasnije stizale u Njegovu životu On je ostao čvrst i nepokolebljiv u svojoj neumornoj brizi i trajnoj očinskoj skrbi za sreću i dobrobit svojih brojnih naroda.

U toj postojanoj neoslabljenoj brzi za sreću i napredak svojih kraljevina i zemalja dočekuje On sjutra svoj velebnii vladalački jubilej; u sijedočasnoj starosti krepak i badar duhom slavi rijetko i uzvišeno slavlje:

Šezdesetu obljetnicu Svog sretnog i slavnog vladanja.

Milijuni srdaca diljem prostrane Austro-Ugarske kučaju sretno zahvaljujući Providu, da je uzdržala na životu i prijestolju toliko dobrog i plemenitog vladara. U sjajnim gradovima i palatama, u sitnim seocima i niskim potleušicama napunjaju se srca radošću nad veličajnim danom, što ga doživljuje Njegovo Veličanstvo, naš uzvišeni kralj Franjo Josip I.

I hrvatski narod, baštinjenom svojom odanosti, vjeran tradicijama svojih otaca, harno se i radosno pridružuje sreći i slavi svog prejasnog vladara, kao što je svagda dijelio tugu i patnje, koje su stigle Njegovo plemenito srce.

Hrvatski narod proniknut sinovskom ljubavlju i čuvstvom najdublje zahvalnosti osjeća to veću sreću, što je jubilara ova godina ovjenčana velikim djelom protegnuća Previšnjih suverenskih prava na Bosnu i Hercegovinu i time umetnut novi i sjajni alem-kam u Njegovu svjetlu krunu. Hrvatski narod diže pri tome nada, u sjedinjenje svegakolikog hrvatskog naroda pod moćnim žezlom hapsburške dinastije.

I naš pitomi i bijeli Samobor okitit će se narodnim trobojama i učestvovati u velebnom slavlju dobrog i uzvišenog vladara, a njegovo se gradjanstvo priključuje iz sve duše molitvi, koja se izvija iz srca milijuna Njegovih podanika: Bože živi i uzdrži do krajnih granica ljudskoga vijeka Njegovo Veličanstvu kralja Franja Josipa I.!

JOSIP HEROVIĆ.

Pisa Bogumil Tom.

Godine 1842. izučio je Herović opet više sposobnih mladića za glazbu i sastavio vrlo brojnu glazbu, pošto mu je poglavarsvstvo na njegovu prošnju kupilo sva nova glazbala. Ovo je bila četvrti benda, koju je Herović besplatno i velikim trudom sastavio. Njegovi glazbenici — učenici sjećaju se ga velikom zahvalnošću, a stari naš gradjanin Josip Horvat iz Gornjega kraja, koji je 42 godine proboravio kod samoborske glazbe, spominje se osobitim pietcem i u tančine, kako ga je Herović upućivao u temelje glazbe.

1850. godine stanovao je Herović u kući Jagice Polakovke, koja je imala kuću na trgu i na mjestu, gdje je danas kuća g. Francenkovića. Herović, koji je tada već bio starac, stanovao je u I. katu, uz koji je bio hodnik prema ulici i na tome hodniku (jer mu je u sobi bilo preštamno) poslužavao je on svoje glazbenike, kojih se sviranje razilično čitavim trgom.

Glasba samoborska, kojoj je bio otac Herović, doživela je baš stotu godišnjicu (1907.) kad se raspala i tako seločno proslavila svoj jubilej . . .

Herović nije samo bio vrstan kapelnik nego i na glasu organista. U svečanim danima znao je on na svoj kor skupiti vjeće u glazbi sugradjane, koji su općinu priredili lijep utak. Tada su obično na koru svirali gusle Langer i Vizmer, često je svirao Nagy, a Nagyjeva ostra je pjevala sola. Herović je bio vrstan solista na fagotu, pa je njime mnogo puta sudjelovao na koncertima glazbenoga zavoda u Zagrebu, i ondje stekao općenu priznanja. Sa svojom glazbom izvodio je mnoge instrumentalne misse u crkvi, a u orguljiranju tako je i druga poučavati. Jednu takovu svjedodžbu, koja je on slobodno iszao svomu pitomcu, nasao sam

u trgovišnom arhivu, pisana je u njemačkom jeziku, a u prijevodu glasi:

Potpisujem svojim potpisom i pečatom, da je Ivan Stengl za svoga pripravnoga tečaja ovdje, poučavan od potpisnoga u orguljanju i crkvenom pjevanju te je u tome pokazao toliko muzikalne sposobnosti, da može svagđe službu seoskoga organista časno vršiti.

U Samoboru, dne 24. studenoga 1842.

J. Herović,
učitelj i organist.

Herović je puno toga ispisao kajdama za crkvene porabe. Tužno je znao gledati na ovu svoju muku i često je znao pred prijateljima izjaviti, da ga je strah te će ove kajde, pisane tolikim trudom, jednom služiti nekomu za zavitke u dučanu. Ova bojazan, pak i slabe imučstvene prilike njegove prinukaše ga, da je preko tisuću araka, koje je što sam ispisao, a što pokupovao tiskanih, prodao na Mariju Bistrigu za neznatnu cijenu od 50 for.

Izvornih sastavaka u glazbi i to samoj crkvenoj nema on mnogo, ali je poučavajući množe u orguljanju, prevrđen radi svojih učenika iz knjige Cantualia, „Cithara octocorda“ zvanoga, mise, pak iz korala za cijelu godinu pjesme za sviranje. Ove je ispisao u dvije sveske za porabu seoskih školnika i organista.

Za ostale njegove glazbene stvari doznajemo iz „Napretku“ od godine 1861. koji piše:

Tako ove svoje kao i one od pokojnoga Franje Langera, glasovitoga organiste stolne naše crkve sastavljeni izvorne misse i hrvatske pjesme, koje je Herović toliko put u svom Samoboru izvodio uz ushićenje svojih pobožnih slušača, pak 6 poučljivih knjigah i 25 svetičića praeclodium, fugah, versetah i drugih u crkvenom stilu sabranih komada, ostavio je poslijed-

nom oporukom na korist preparandije zagrebačke, šest krasnih njemačkih misah samostanu milosrdnih sestara, a sve od bistričke prodaje preostavše note pak i one od g. Wiesnera-Livadića pribavljene tiskane misse ostavio je istom oporukom polag kataloga samoborskog župnoj crkvi; a ondješnjoj (samoborskoj) glavnoj učionici za uteviljenje školske knjižnice ostavio je preko 300 komada raznih znanstvenih knjigah pisanih u hrvatskom, slovenskom, latinskom, njemačkom i francuskom jeziku i više tlo- i zemljovidu.

Budući da je ovo pisano u „Napretku“ još za života Herovićeva nema nikakve sumnje, da je ove informacije pok. Deželiću dao sam Herović, a napose mu je priopćio netom spomenute odredbe u oporuci, koje se tiču njegovih kajda i glazbenih knjiga.

Kako se u samoborskoj školi doista nalazi go-to pun ormarič Herovićevih knjiga, koje su joj pri-pale poslije njegove smrti, bit će da su se i druge njegove odredbe tačno izvršile i da spomenute oporeku nije barem u bitnosti promijenio.

I ove njegove odredbe gledje njegove siromašne imovine svjedoče, kako je plemenito mislio i kako mu je bio svaki osjećaj vezan uz školu i uz glazbu, kojima je posvetio čitav svoj život.

Od zamačaja je spomenuti, da je Herović osim za glazbeno umjeće pokazao i dara za pjesništvo. Više toga napisao je u stihovima: razne pjesme, grobne natpise, zagoneke, pak i u prozi više izvornih pripovijedaka.

Zabilježio je i nekoliko narodnih zagorskih pripovijesti, pak smješica, a ponešto je i prevodio s njemačkoga.

(Nastaviti će se.)

Odobrenje statuta lječilišta u Samoboru.

Zemaljska vlada potvrdila je ovih dana statut lječilišta u Samoboru, zavoda za fizikalnu terapiju, koji već postoji četiri godine i koji je stekao dosada općeno priznanje najširih slojeva sa svojim uspjehom i svoje solidnosti. Statut izradjen je prema najnovijem zakonu o zdravstvu, napose prema zakonskim ustanovama o lječilištima, a kao zaštitni terrain imade teritorij upravne općine Samobor.

Točke o upravi samoga lječilišta, o načinu liječenja i o bolestima, koje se u liječenje primaju manje će nas zanimati; već su i onako većim dijelom poznate iz "Samoborskog lista". Važnije je uredjenje lječilišnoga povjerenstva, kojim je napokon riješeno znamenito pitanje lječilišnih pristojbi u Samoboru.

Glavne točke statuta, koje govore o lječilišnom povjerenstvu prenosimo ovdje doslovno:

Lječilišno povjerenstvo opстоje permanentno, te se sastoji od slijedećih članova: 1. Jednoga vlasnika lječilišta ili njegovog zamjenika. 2. Upravitelja lječilišta. 3. Svih mjesnih civilnih uredovnih i lječilišnih lječnika. 4. Općinskoga načelnika trgovista Samobora ili njegovog zamjenika. 5. Tri člana između žitelja prebivajućih stalno u Samoboru. Članove lječilišnog povjerenstva pod točkom 5. imenuje kr. kot. oblast u Samoboru, a služba im traje tri koledarske godine. Predsjednik, njegovog zamjenika i perovodju izabira si lječilišno povjerenstvo iz svoje sredine. Predsjednik ili njegov zamjenik sazivje sjednice lječilišnog povjerenstva.

Dužnosti lječilišnog povjerenstva.

Dužnosti lječilišnog povjerenstva jesu:

1. Sastaviti poslovnik o svojem uredovanju.
2. Nadzirati, da se statut lječilišta, kućni i kupališni red te oblasne odredbe tačno provode. Povjerenstvo ide ravateljstvu lječilišta u svemu na ruku, što se tiče udobnosti i opskrbe gostova te općenite čistoće u Samoboru.

3. Pobrinuti se za priredjivanje zabava sporazumno sa vlasnikom, napose nastojati, da se lječilište unaprijeđe, a odvraćati sve štete, koje bi po lječilištu moglo nastati.

4. Nadzirati, da se s kojegod strane ne izvode radnje i preinake, koje bi spriječile trajnu uporabu vrela u svrhu liječenja.

5. Sastavljati i voditi načistar svih po- i nekretnina, pripadajućih u vlasništvo lječilišne zaklade.

6. Voditi upravu blagajne lječilišne zaklade.

7. Lječilišno povjerenstvo može u obzira vrijednim slučajevima oprati gostove od plaćanja lječilišnih pristojbi, ili ih smanjiti. Ono nadzira, da se ne prekoračuje cjenik stanova, jela i pića, kupališni i kućni red, da se uzdrže uredbe, nasadi i putevi u lječilištu i u Samoboru.

8. Lječilišno povjerenstvo upotrebljuje lječilišnu zakladu u korist lječilišta, za udobnost gostiju, za glazbu poljepšanje mesta, uopće za sve, što može služiti gostovima.

9. Nadzira, da li se stavljuju periodički iskazi i imenici gostiju, i da li na raspolaganje stoji knjiga želja i pritužbi. Ono izravnava prijepore gostiju sa mjesnim žiteljstvom.

10. Priopćivati sve spomena vrijedne opažaje za vrijeme sezone nadležnoj upravnoj oblasti.

Sjednice povjerenstva.

Lječilišno povjerenstvo valja prema iskazanoj potrebi sazvati u redovitu sjednicu. Sjednice sazivje predsjednik ili njegov zamjenik i označuje dnevni red, kći se svakomu članu i nadzornoj oblasti imade dostaviti barem 24 sata prije sjednice. Na zahtjev barem trećine članova povjerenstva, ili ako to predsjednik smatra nužnim, valja sazvati članove u izvanrednu sjednicu.

Svakoj sjednici lječilišnog povjerenstva treba da prisustvuje osim predsjednika barem trećina svih članova.

U sjednici prisutni prizvani stručnjaci nemaju pravo glasa.

Zaključci stvaraju se apsolutnom većinom, a kada su raspolovljeni, odlučuje predsjednik. O svakoj sjednici valja sastaviti zapisnik, kojega potpisuje predsjednik, perovodja i dva člana povjerenstva. Sve spise povjerenstva treba pohranjivati, te o njima voditi uružbeni zapisnik i kazalo.

Članovi povjerenstva obavijaju povjerenu im službu besplatno.

Istupi li koji imenovani član povjerenstva prije nego mine vrijeme njegove službe, imaće i predsjednik javiti kr. kot. oblasti u Samoboru.

Istupivšim članom smatraće se i onaj član povjerenstva, koji izostane uzastopce od triju sjednica povjerenstva, a da svoje odsutnosti nije opravdao.

Zaključci lječilišnog povjerenstva ne smiju dirati u postojeća privatna prava vlasnika i zakupnika lječilišta te inih osoba.

Lječilišne pristojbe i zaklada.

11. Lječilišno povjerenstvo sastavlja pristojbenik za lječilišne i glazbene pristojbe, te ga svake godine predlaže na odobrenje kr. zemaljskoj vlasti. Ono ubira te pristojbe kao i sve prihode zabava i uredaba, koje su namijenjene ovoj svrsi.

U to ime stvara se lječilišna zaklada, o kojoj se vodi točna blagajnička knjiga.

Gostovi lječilišta dužni su da plaćaju sve oblasno dozvoljene pristojbe u propisanim rokovima, te se ove eventualno mogu utjerati politički ovikem.

Od plaćanja lječilišnih pristojbi oprošteni su:

a) Žitelji Samobora i njihove obitelji, koje stalno borave u Samoboru, te prolazeći gostovi, koji ne borave dulje od 3 dana.

b) Rodbina u posjetu kod obitelji, koja stalno boravi u Samoboru, ako ne upotrebljuje liječenje.

c) Svi oni, koji su došli po zvaničnom poslu u Samobor a nisu potražili liječenje.

d) Lječnici i njihove supruge te neopskrbrijena djeca.

e) Siromasi.

f) Djeca ispod 7 godina plaćaju polovicu pristojbe a služinčad ništa, ako ne upotrebljuje liječenje.

Lječilišno povjerenstvo i lječilišno ravateljstvo sastavlja svake godine do 1. travnja proračun za buduću godinu.

U slučaju, da vlasnici lječilište napuste, to se sve prostorije mogu pretvoriti u obične stanove, dočim otvoreni plivaci bassin sa kabinama imade i nadalje služiti na uporabu općinstvu u hygijeničke svrhe. Eventualna gotovina lječilišne zaklade pripada trgu Samoboru.

Domaće vijesti.

Proglas. Dne 2. prosinca o. g. proslavit će se šezdesetgodišnjica vladanja Njegovog ces. i kralj. apošt. Veličanstva Franje Josipa I.

Molim velerstvano gradjanstvo, da u dio ove proslave dne 1. prosinca po podne i 2. prosinca okiti svoje kuće (stanove) narodnim barjacima.

U 6 sati na večer dne 1. prosinca rasvjetiliti će trgovina općina staru gradinu.

Trgovinski načelnik: Čop.

Odvjetnik dr. Dragutin Benak prenio je svoje sjedište u Zagreb, te mu se nalazi pisarnica na Jezuitskom trgu broj 1, I. kat desno.

Učiteljska vijest. Odjica Dragica Katić imenovana je namjesnom učiteljicom iz francuskoga jezika u višoj pučkoj školi u Glini.

Promaknuć. Obrtni pristav kod kr. zemaljske vlaste, gosp. Ivan Reizer, promaknut je u viši plaćevni stepen.

Vjenčanje. Gosp. Ivan Sudnik, urar u Samoboru vjenčao se 25. studenoga s gdjicom. Katicom Žitković. Bilo sretno.

Dvadesetpetogodišnjica učiteljovanja. Prošloga mjeseca navršio je ravnajući učitelj g. Milan Lang dvadeset i pet godina učiteljske službe. Ovaj tih jubilej, za koji poradi čednosti jubilarčeve tek slučajno doznašmo, ima za naš Samobor, našu školu i naš društveni život duboko značenje, jer je dosadanji rad Milana Langa ostavio u nas jakih i trajnih tragova. Kao revan, nuda sve savjestan i uzoran učitelj i uzgajatelj te kao ravnatelj našeg prosvjetnoga zavoda stečao si je g. Lang neprocjenjivih zasluga po uzgoj učenica naše, samoborske mlađeži, jednako one u pučkoj školi kao i obrtničkog našeg podmlatka u Šegrtskoj školi. Kako je njegov stručni rad i drugdje cijenjen dokazom je i to, daga je „Hrv. pedagoški zbor“ imenovao svojim dopisnim, a kasnije i pravim članom i to za njegov pedagoški literarni rad, što ga je razvio za vrijeme svoga odličnog službovanja.

Uz brižno nastojanje u školi, kojoj se posvetio svom dušom, g. Lang se i za našu društva založio svom snagom, pak mu pjev, društvo „Jeka“ i naše vatrogasno društvo, komu je on i danas neumornim tajnikom duguju najveću hvalu, a snjima i nađe gradjanstvo, komu ova društva u prvom redu služe.

I naš list dužan je g. Langu puno hvale, jer mu je u teškim časovima bio kroz punu godinu dana glavnim suradnikom, a njegovi brojni i svakda aktualni članci iz područja gospodarstva pokazuju, i na tom polju iskusna stručnjaka, kako ga i u praksi poznamo kao uzorna i napredna gospodara. Danas radi g. Lang na dječju: Samobor u folklorističkom pogledu, a koje će za naše mjesto biti od vanredne i neprolazne važnosti, a o kome ćemo još imati prilike da pobliže progovorimo u našem listu.

Našem prijatelju g. Langu na njegovu jubileju srdačno čestitamo s iskrenom željom, da nam uz krepko zdravje još dugo revnuje na našoj školi, te da mogne i nadalje svoje umne sile posvećivati u korist našeg ljepeog Samobora. Uvjereni smo, da nije ovo samo naša želja, nego i svegaškog našeg gradjanstva koje g. Langa i njegov odlični rad iskreno cijeni i općeno uvažava.

Park zatvoren. Primamo iz općinstva tužbu, da je neki dan, kad je najljepše sunce sjalo, bio trgovinski park zatvoren, premda je više obitelji s djecom željelo onamo u šetnju. Upozorujemo poglavarstvo, da tomu doskoči.

Fotografija povelje Bele IV. Original ove povelje od koje smo prijevod donijeli u prošlom broju fotografirao je mag. pharm. g. Dragutin Batistić. Slika je vjerna i vrlo dobro uspjela te je bila izložena u izlogu tiskare našega lista. Jednu fotografiju poklonio je g. Batistić općini, a jednu će darovati školi.

Promjena kod kr. kot. oblasti. Gosp. oficijal Ivan Kučas, koji je nedavno umirovljen, ostavio je svoju službu, koju je kroz 40 godina revno i savjesno vršio. Želimo mu, da ga i u zasluženom miru prati najbolje zdravje, te da ga može uživati u potpunom zadovoljstvu još mnogo godina.

Na mjesto g. Kučasa premješten je ovamo g. Perković iz Novog Marofa.

Za Šmidhenov spomenik prisjeli su nadalje ovi prinosi:

Prigodom imendana gdje. Elizabete Budi 10 K.
Prigodom imendana g. Radka Buzine, ravn. učitelja u Podsuseda 7 K.

Ukupno K. 17—
Prije iskazano K 740:39

Ukupno K 757:39

Daljnje prinose prima g. Franjo Švarić.

Dar crkvi u Rudama. G. Matiji Nikli i braći u Lansfordu Pa koji skupiše i poslaše 1200 K za počočne žrtvenike, K 1500 za orgulje, visokoj vlasti što dopitala K 2000 za glavni žrtvenik, g. Martinu Stengl i veleštovanju njegovoj supruzi, trgovcima u Zagrebu što darovaše crvene dalmatike i modri plašt u vrijednosti K 500; blagorodnoj gospođi Heleni Orešković iz Samobora, što je darovala 2 krasno izvezena misna jastuka našoj crkvi sv. Barbare na Rudama najtoplje hvali i moli se za darovnike dragom Bogu sa župljima: Stj. Mrakužić, župnik.

Novo stajalište na samoborskoj željezniči. Danom 16. studenoga otvoreno je privremeno medju Gornjim Stenjevcem i Podsusjedom na kriještu zemalj. ceste sa željeznicom, kod nove tvornice cementa uvjetno stajalište Goljak-Bizek za osobni promet.

Iz svatova u zatvor. Od Mate Vugrina iz Rakitja odbjegla žena. Vugrina je to užasno i jutilo i zaprijetio joj, da će joj radi toga rasporiti tribuh, čim se s njom gdje sastane. Radi ovih prijetnja već je Vugrin jednom odgovarao sudu, a kako je nedavno ponovio svoju prijetnju pišući ženi pismo, odredio je sudbeni stol da se Vugrin uhiti i stavi u istražni zatvor. Slučaj je htio da su Vugrina oružnici našli baš na piru, gdje se kao svat najbolje zabavljao. Uhićen je i predan sudu. Kad su ga oružnici vodili, još mu je uvijek za šeširon virila uvis kita svadbenog ružmarina.

Neugladjenost. Pišu nam iz gradjanstva: Ne znam g. uređnike, da li Vam je poznat slučaj. Što se zbio nedavno kod sabiranja milodara za siromašnu školsku djecu. Svakako bi ga valjalo najoštire ožigati, jer nema razloga, da se pregleda kroz prste čovjeku, od koga se u prvom redu traži ponašanje obrazovanog čovjeka. Našao se naime jedan gavan u Samoboru koji je baš u sirotinjskom narodu sabrao omašan imutak, te je gospojicama, koje su ga uljudo došle moliti, upravo prostački i suočivo odgovorio. Ne znam da li bi to pripisao njegovom neshvatljaju ili škrstosti, pa mu sada ne spominjem imena, ali ga upozorujem, da Samobor nije pustinja, te se on mora uglađiti, ako hoće da u njemu uživa poštovanje.

Nezgoda. Dne 27. studenoga popravljao je neki mladić u kući Antuna Stengla u Rudama stari revolver. Kod stola spremala rublje domaćica, kad revolver ispalji, te je pogodi u gležanj desne noge. Odmah je позвani dr. Juratović odstranio "kugiju" te pružio prvu pomoc.

Hrvatske seljačke zadruge u samoborskom kotaru. Primili smo opširnu statistiku hrv. seljačkih zadruga u Hrvatskoj-Slavoniji, koje stoje pod okriljem Hrv. poljodjelske banke kao centrale. Ovi podaci protežu se na 213 zadruga, od kojih nisu 4 pravile razmjeru jer, su osnovane tek u godini 1907.

Nas najviše zanima stanje ovih zadruga u samoborskom kotaru, pak donosimo ove glavne podatke:

U našem kotaru postoje ove zadruge u Lugu, Rudama, Samoboru, Sv. Martinu Pod Okićem i Sv. Nedjelji, gdje se nalazi uz seljačku i gospodarsku udrugu.

Zadruga u Lugu broji 345 članova sa zajmom od K. 95.816 i uložcima od K 5539:20; zadruga u Rudama 170 članova sa zajmom od 32.775 K zadružnim dijelovima od 1.750 K, i bez uložaka; zadruga u Samoboru ima 26 članova sa zajmom od 3330 K; zadruga u Šejkovima 104 članova sa 11.861 K 65 fil. zadr. dijel. 4.020 K i uložak 2370 K.

Gospodar, udruga imade 90 članona sa zajmom od 92.061 K 50. f. zadr. dijel 657 K i bez uložaka. U Sv. Martinu Okićima ima 299 članova, zajam iznosi K 50.007 zadr. dijelovi 2900 K a uložci 1029 K.

Dar podvrškoj školi. U kući g. Alekse Padarčića sakupljeno je 22. studenoga za siromašnu mladež podvrške škole 15 K. Uprava škole ovim zahvaljuje darovateljima.

+ Josip Žibrat, gradjanin i krvnarski obrtnik, umro je 27. o. mj. nakon kratke i teške bolesti, te po-kopan na ovdašnjem župnom groblju. Laka mu zemlja.

Htio prodati ukradenu robu njezinu vlasniku. Vjekoslav Grmovšek ukrao je pri Tomi Pipiću u Pavučnjaku iz njegove klijeti štrcaljku za peronsporu, 4 l. rakiye, pilu i više drugih malienskosti. Drugi dan je išao prodavati stvari i namjerio se na Pipića, pak i njemu ponudio na prodaju ukradenu robu. Ali u zao čas po sebe, jer je Pipić prepoznao svoje stvari, za-držao Grmoška i predao ga oružnicima.

Redarstvene vijesti. Dosadanji stražar Josip Kalingar ostavio je svoju službu. Za nove stražare postavljeni su Vjekoslav Sečen, Antun Ferjarić i Edvard Tičar, pošto su dva mjeseca bila ispraznjena nekoliko mjeseci.

Nov omnibus. Svratistar g. Fitler nabavio je nov omnibus, koji polazi svim vlakovima. Omnibus je lijepo uredjen te će dobro poslužiti udobnosti općinstva.

DOPISI.

U Rudama 27. studenoga.

Dne 26. o. mj. umro je u Rudama Matija Mandl po zanimanju prozvan "Steiger". Rodjen u Koruškoj došao je sedamdeset godina na Rude, gdje ga je vlasnik rudokopa Kajetan Faber postavio paziteljem svojih rovova.

Proživio je ovde na stotine komisija, koje su iz raznih zemalja dolazile, da kupe ovdašnje rudokope. Pošto su sve te brojne komisije ostale bez uspjeha, Rudari su glavnim krivcem držali Mandia, jer da on iz sebičnih razloga rudu sakriva, samo da može duže uživati ovde Faberova zemljišta. Radi toga su Rudari Mandia upravo mrzili. Međutim neupućeni Rudari čine Mandiju veliku krivicu, jer vještima stručnjacima nije on doista mogao da rudu sakrije. Pa i on je sam želio da se Rude prodaju, jer mu je Faber obećao i za prodaje platiti više tisuća kruna, koje mu duguje za 35 godišnje njegovo službovanje. Da Rude nijesu prodane glavna je krivnja, što je ponestalo željeza, a i ovo preostalo loše je vrste, jer je u cijeloj količini miješano sa nevaljalim materijalom.

A da se za vredniji bakar još nije našao kupac razlog je, što se on, po pripovijedanju i na osnovu starih rudarskih mapa, nalazi u silnoj dubljini, u kojoj nije moći lako prosuditi količinu toga bakra, a za neizvjesno nijedan kupac ne će baciti stotine hiljada. K tomu vlasnik ruda traži goleme svote od kupaca, da može — kako kažu — preko 600.000 K dugovine namiriti. No možda će se ipak sada ispuniti proročanstvo Rudara koji govore: "Kada "Steigera" nestane, rude budu prodane."

Mandi je umro, ali njegova smrt ne će pospješiti prodaju, već ovaj slučaj:

O. dr. Karlo Faber u Beču, sin Kajetana Fabera, nakon je sada pošto poto Rude prodati. Sili ga na to finane, ministarstvo radi poreza, visoka starost očeva i drugi razni vjeronosici.

Zato je jesen poslovio neke francuske trgovce, koji su više dana Rude istraživali. Tri dana pred smrt pokazao mi je Mandl Faberov list u kojem mu javlja, da će po svoj prilici sa tima Francuzima trgovinu sklopiti.

Donekle bi se moglo ispuniti proročanstvo Rudara, makar smrt Mandlova tu ne ima baš nikaka posla.

—c.

Društvene vijesti.

Pućkoj knjižnici i čitaonici pristupili su kao novi članovi gg. Zora Horvat, Zora Setin, Petar Borse, Adolf Paar, Ivan Repul, Franjo Tonsetić, Mijo Tunko, Franjo Vuković, Franjo Forko ml., Janko Drušković, Franjo Peterkoč, Stjepan Simunić, Ojuro Brezovac, Roland Krajačić, Stjepan Vučetić.

Iz dobrov. vatrogasnog društva. Penjački trubljač Stjepan Kocijančić i štrcar Ojuro Tkaličić navrili su deset godina u vatrogasnoj službi, te su predloženi na odlikovanje bakrenom kolajnom, koju podjeljuje Hrv. slav. vatrogasna zajednica.

Školske prilike u Hrv. Stupniku.

(Dopis).

Stupnik leži u neposrednoj blizini glavnoga grada Zagreba. Narod živi u neprekidnom dodiru i saobraćaju sa žiteljstvom glavnoga grada i tako se upoznaje sa životom i prilikama grada Zagreba uopće. Iz te činjenice nužno bi slijedilo, da će sve praktične, korisne i napredne ideje, te uredbe gradske nači odziva i kod našeg seljaka, te se kod njega udomiti. Prosvjetni zapodi i druge humane institucije, kojima se ponosi naša bijela prijestolnica, morale bi seljaku sluziti pobudom za napredovanje na prosvjetnom polju.

Ovaj nazor ma da je posvjema ispravan, kod nas se danas još na žalost ne obistinjuje.

Covjek već po naravi svojoj naginje više na zlo, negoli na dobro. Krive pojmove, zastarjele presude i zle navike narod će bez poteškoća i okolišanja poprimiti, jer mu obično prijaju; dok naprotiv zdrave na-zore o prosvjeti i moderne savremene napredne ideje rijetko i teško prihvata naprostio s toga, što je još u većkom dijelu konzervativan i jer ne uvidja vrijednote moći i dosega dobre stvari.

Tako se u nas žalobo smatra škola još uvijek nužnim zlom. Izrijekom se ističe, da nema smisla, a niti svrhe, da djevojčice polaze školu. Djevojčica "otič će zamuz" veli seljak, pa što će joj škola, što će joj čitanje i piše. Djevacima, vele, da je nužnija obuka jer ce znati recitati poziv, naći u Zagrebu ulice i kućni broj stanke i t. d. U prvi mah mora da nas zadovolji i ovakovo shvaćanje i potreba škole sa čisto praktičnog gledišta. Interes za školu porasao je nešto otkako narod iz ovoga kraja polazi u Ameriku na zgradu, gdje je po vlastitom pričanju "slijep kraj zdravih očiju", no i kraj toga zanimanje za školu je još uvijek vrlo slabo i kukavno. Od davnine je uvriježen ovde nehaj i nemar za školu, pa će valjati uprijeti sve sile, da se narod prilubi školi.

Zalosno je gledom na blizinu Zagreba, ali se zatajiti ne može, da je polazak škole u Stupniku sasvim nemaran, što više, da do svršetka mjeseca listopada 70 učenika uopće još nije došlo u školu. Taj zao i štetan običaj, koji je ovde doslije vladao, valjalo je iskorijeniti. Pošto su sva zakonom dopuštena sredstva za redoviti polazak škole ostala bezuspješna, upotrijebilo se za predvedenje školske mlađeži oružništvo. Uspjeh toga uredovanja, koje je tek započelo, jest povoljan, pa ima staine nade, da će urođiti željenim rezultatom.

Zapreke uredovanju nema nigdje, a narod, pokoravajući se zakonu, napustit će s vremenom stari običaj koji je ovde postao pravilom, naime: "da se dijete može oteti školskoj obuci, ako se samo na početku školske godine ni pod koju cijenu ne pušta u školu." Suzbijanje i uništenje ovog zlog i uvriježenog običaja pospješit će redoviti polazak nize pučke škole u Stupniku, koji je bezuvjetno nuždan za valjan i uspješan rad i konačni cilj pučke škole.

Ernest Prosen.

Za našu djecu.

Plemenito je doista orti suzu sirotinjsku! A sirotinje ima u nas dosta; znatao broj naše djece zastigao je cica zima bez topa odijela i obuće. Gospojinski odoor, čiji smo osnutak već posljednji put pozdravili, pokrenuo je živu akciju za našu djecu, u čem ide hvala uz brižnu predsjednicu gdjcu. Zori Horvat napose našu marnu učiteljicu gdjicu. Marijanu Andrić, koja si za samu stvar daje vrio mnogo truda i brige. — Vrijedne gospodjice Anger, Bedenko, K. Bišćan, Budi, Cizi, Klešić, Kijućec, Lang, Rameić, Skendrović, Sošarko, Svarić i Stuler dade se požrtvovno na posao oko sabiranja prisosa. One su pokucale na vrata mogućnika i siromaha. I svak je rado dao, jer je znao da služi plemenitoj svrsi. Ta i par filira puno je vrijedan dar, ako dolazi od siromaha!

Samoborsko gradjanstvo pokazalo je, da umije toplo osjećati za sirotinju i da znade priteći u pomoć onima, koji ištu potpore i milosrdja. Uništa je naime za našu djecu krasna svota od K 426-51. Ovdje donosimo iskaz, kojeg nam je dostavio odbor s molbom da ga objelodanimo.

Darovaše: "Samoborska štedionica" 100 K; klub "Lira" 22 K; gdjica Marica Budi sakupila je u gostionici svog oca K 1596; na razglednicama poklonjenim po gdji. Zori Horvat 14 K; po 10 K trg. općina Samobor, pučka štedionica, dr. Horvat, Filipčić, Košak; po 5 K Bahovec Fr., Cesar Petronila, Frančeković, barunica Alnoch, Hrcić Fran, Kuralt, Klešić, Presečki, N., N.; gdjica Josipa Bedenko u očevoj gostionici sakupila K 413; Suijok Hermina 4 K; po 3 K Levičar, Razum, Wagner, Sebastian.

Po 2 K O. Jurčić, Weber, Kučas, Oslaković, M. K., Korvin, B., bar. Leppel, N. N., Dragar, Reizer F. st., Marija ud. Lang, Oberintner, Hirschi, Anast. Rožić, Prebeg, N. N., Terezija Filipek, Kazić, Praunsperger, Antonija pl. Matanić, N. N., Gabric, Srancer (Ljubljana), L. Budi, Anger, Batistić, dr. Krnić, M. Skarek, Peterkoč, Forko, Cizi, dr. Jurčić, dr. Blašćan, pukovnik Kozlovec, Savka Pavlović, Matzat, Lj. K.; Lorković K 180; Mataušić Fanika K 130; jurist N. N. K 128.

Po 1 K Švarić Ana, Vuja, N. N., Valečić Leo-poldina, Josip Žliković, Matijašić, Fr. Tonsetić, Blašćan, Mijo Zagreb, D. Katić, Katarina Katić, Prica, Češek, A. Kogo, Stj. Vuković, Cop, Sek, Bendek, Fittler, Brdar, Matouš, Rozman, A. Kovac, Nagode, D. Toni, D. Urli, Noršić Mijo, Fr. Pajnić, J. Budi, Pavlović Ivan, Ivanušević Zora, M. Melinićak, Murgić, Jakopac Gj., I. Bašić, Reizer Fr. ml., Straburian, Presi, N. N., Belan, dr. Ortynski, Andres M., Mihelić, Weingartner, Golesić, Blašćanović; po 50 fil. Oslaković Fanika, Brezak Filip, Strmoli Franjo; Klešić Nada 70 fil; po 60 fil. Žlodi, Lj. ina, Mahović, Kokman.

Po 50 fil. Prijatelj, Bedenko, Ign. Ivanjščak, N. Rezar Ana, I. Budi, Dvoržak; po 40 fil. Božić Milka Simončić, N. N., Hodnik, Kirin Anast., Kokman Ana, Saban, Valečić Terezija, Wintersteiger, Kuhar, Jakopac, Cebušnik, Tkaličić, Krapec, Kompare, Žarković, Gvodić, N.; po 30 fil. Budi J. N.; po 20 fil. Kerovec, Kompare, N., Juratović Fr., Pregrad Janko, Paar, Porečen, Božić, Tišler, Bišćan J., Medved, Stiplošek, Jurčić Marija, Franc, Tkaličić, N. N., N. N., N.; Obađ Gjuro 14 filira; po 10 filira Švarić Mijo, Mučnjak, Vrbinščak, N. — U sitnjim svotama sakupljeno K 730.

G. A. Bedenko poklonio komad kože za poplate, g. Neuman kožu za čizme, g. Gabrić tkanine za jednu opravnicu.

Gdjice. Jurčić, Grgas, Anti, Švarić, Šufaj, Miljković, Skendrović i Rumenić sašit će svaka po dvije opravice besplatno. Ovo je lijep čin, koji zaslužuje svaku hvalu.

PROSVJETA.

Joso Bužan. Jedan od naših prvih umjetnika slikara Joso Bužan boravi već od nekoliko dana u Samoboru. Nalazi se u nas, jer mu se u Zagrebu pravila atelier, a Samobor mu je već odavna vrlo omiljeno radi svojih krasota, za kojima se njegova duša toliko zanosi.

Ovdje je naš umjetnik vrlo srdačno primljen, te ima pače prilike, da razvija svoj snažni talent na portretima, koje u Samoboru marljivo izraduje. Neko prijatelji umjetnosti dade se naime izraditi od Bužana portrete, a mi smo imali zgodje, da razgledamo sliku g. Kiešića, i njegove gospodje kao i našeg urednika dr. Juratovića. Kako je Joso Bažan na glasu portretista razumljivo je, da su mu i ove slike upravo savršeno ispalje, u svakoj liniji i u svakom potazu vidi se djelo majstora, komu ne izmakne nijedna niansa, nijedna karakterna crta, a cijeloj slici podaje život i dušu, kao da će sada nā progovoriti.

Imaću naše ljude upozorujemo na g. Bužana, pa im toplo preporučujemo, da ga podupru u njegovu nastojanju i upotrijebe priliku, da se dadu slikati od ovog odličnog hrv. umjetnika. Poduprijet će time hrvatsku umjetnost, a svoju kuću ukrasiti umjetninom, koja će biti od trajne i neprolazne vrijednosti.

Gospodarstvo.

Prvo pretakanje mladog vina.

Nekada bijaše običaj, a kod mnogih još i danas, da otežu s pretakanjem mladog vina sve do proljeća a pojedinci katkad još i daje cekajući na kupca, da ga odmah sa drožđa prodaju i tako si posao oko pretakanja prirede. Prekasno otakanje vina sa drožđa bijaše često uzrok, da se je drožđe na dnu počeo rastvarati, gnjiti i vrijeti, te se je diglo, a vino uzmuilo i pokvarilo.

Ovo se naročito događa, ako bijaše grožđe ikočko gnjilo. Jer već i samo gnjilo grožđe bolesno je, te donosi sa sobom u mošt glijivica koje lako prouzroče najgorje bolesti vina, te ga posve pokvare.

U nas se još uvijek premao pažnje posvećuje kod berbe: većina bere sve zajedno gnjilo i zdravo. Zato je i drožđe od ovakova mošta pravo leglo za razvitak bolesti. S toga, prema tome, kakovo bijaše grožđe, dali posve zdravo ili više manje gnjilo ovisi hoćemo li prvo pretakanje mladog vina preduzeti nešto prije ili kasnije. Ove godine ako se i ne može kazati da je grožđe bilo iskvareno, ne može se reci ni to da je bilo tako zdravo kao prošavše godine. Osobito kod kraljevine, bilo je dosta nagnjilih grozdova. Radi toga ove godine ne bi bilo uputno, da predugo ostavimo mlado vino na drožđu ležati neprečeno.

Ljetos valja da preuzmemu prvo pretakanje najkasnije u polovicu prosinca.

Kod pretakanja valja osobito paziti na čistoću baćve kao i sve drugo posudje i sprave neka je potpuno čisto. Isto tako i pivnicu treba prije pretakanja dobro prozračiti. Baćve, u koje ćemo pretakati, dobro je prije malo zasumporiti. Za prvo pretakanje dovoljna je jedna pločica na 10 hl.

Opazimo li, da je vino nešto sluzavo, što rado biva kod vrste kraljevine, dobro je metnuti pod pipu gusto sito, "kojemu su žice pocijnje ili tko imade od zute mjeđi pipu neka na ovu umetne i pričvrsti piplicu. Ovako će i vino kod pretakanja doći više sa uzduhom u doticaj, što je kod mladog vina nužno.

Ovakovu vinu dobro je kod pretakanja dodati treslovin (tanin), 3—5 grama ili ga pomiješati (rezati) sa drugim vinom, koje je trpkije te sadržaje nešto više kiseljine.

P. C.—r.

Kretanje zeljeznichkih vlačeva

od 1. listopada 1908. do 1. travnja 1909.

Iz Samobora u Zagreb kreće vlač u 6.30, prije podne, 1.10 poslije podne, 7 uveče.

Iz Zagreba u Samobor kreće vlač u 7.45 i 11.30 prije podne, 2.40 poslije podne, 7.02 uveče.

Mali oglasnik

Jedno uvrštenje u „Mali oglasnik“ stoji 60 filira. Svaka riječ u malom ogasu koji prelazi 15 riječi stoji 2 filira više.

Mali ogasi plaćaju se unaprijed.

Naoče i cvikeri prodaju se i popravljaju kod L. Sudačka, u ranj. Samobor. 2-

Za Nikolinje.

Vragova (krampusa) i Nikola iz svile, krvna sladura i čokolade, razne vrste slatkiša, običnih i salon bombona, čokolade, smokve, datulje itd. preporučuje najjeftinije

V. Mateta

Čast mi je javiti cijenjenim mušterijama da sam svoj fijakerski posao preselila iz Gajeve u Šmidhenovu ulicu br. 15.

Julijana Božić.

LJEĆILIŠTE u Samoboru

kraj Zagreba; prekrasni šumoviti gorski kraj sa ugodnom klimom. Moderno uređenje za hydro- i elektroterapiju, kupeći s uglijenom kiselinom, masaže i dr.

U spjetje primaju se bolesti živčnoga sustava, krvnične bolesti dihoti i probavnih organa, te bolesti imjene tvari.

Upiti šalju se na: „Upravu Ljećilišta u Samoboru.“

Izvrsno stolno i okrepno piće jest ljekovita radna voda.

LASINJA

Zastupljeno prodaje lasinjske vode za Samobor, preuzeo je pisani, te je preporučuje svima, koji volje izvršiti rukom i ljekovitu vodu.

E. Presečki, trgovina mješovite robe.

Studen je tu! — Ruke od studeni rado pucaju, koža postaje hrapavom, a lice gubi na lijeposti. Tko hoće svemu tomu izbjegći, neka upotreblije

• MALVINA-CREM, •

koji djeluje s najboljim uspjehom. Dobija se u ljekarnici M. Klešćića. Cijena iončiću K 1:20.

Nikolo!

Čest mi je javiti mojim cijenjenim mušterijama da sam nabavio veliki izbor najfinijih svilenih, i sve druge vrste bombona, kao i čokolade. Zgodno za darove k sv. Nikoli.

Sa štovanjem

Maks Škarek.

Svoje velike skladište uvijek svježeg

Portland-Cementa •

kao i suhog

• • gradjevnog drva

preporučuje

Stjepan Šešić.

SKLADIŠTE

svih vatrogasnih sprava i gospodarskih potrepština
PODRUŽNICA

R. A. SMEKAL

ZAGREB, Frankopanska ulica broj 9.

Najnovije

„Patent Smekal“

Strcjalke sa ravnotezom najnovijeg sustava za prijenos umanjene radne snage od 40%, koje s desne i s lijeve strane vodu sišu i dižu, te je okretanje nepotrebno.

Sustav odlikovan 1903. sa prvom počasnom diplomom i zlatnom kolajnom.

Objava.

Čest mi je javiti slavnom općinstvu i pojedinim mušterijama da sam svoj postolarski obrt premjestio u kuću gosp Presečkoga, Šmidhenova ulica br. 16. Stoga umoljavam cijenjeno građanstvo, da me izvoli i nadalje počastiti svojim nalozima, te zadržati staro povjerenje.

Sa vele štovanjem

Stjepan Lacko.

Ignjat Deutsch i brat

ZAGREB, Nikolićeva ulica 8.

Gradjevni materijal i sve potrepštine za industrijsku porabu.

Asfaltne poduzetništvo.

Jedino zastupstvo: Beočinske tvornice cementa.

Telefon br. 290. — Brzojav: Ignjat Deutsch.

Važno za narodno gospodarstvo.

Radi pomanjkanja krme, odredila je

tvornica K. i R. JEŽEK, s nastanom u Karlovcu

prodavati sve vrste gospodarskih strojeva na otplatu od dvije do 1. i godine. Obroci su razdijeljeni na 6 mjeseci, ali se mogu i preko rokova produljiti uz 6% kamate.

Skladište drži **Josip Katić**, ravnatelj, (vis a vis kadetske škole) u Karlovcu.

Na skladištu se na zalihi nalaze svakovrsne sječkarnice za krmu rezati, zatim sve vrste mlatila za pšenicu vršiti, vjetrenjače za čišćenje pšenice i raznog žita. Nadalje vinske preše, šivači strojevi kao i plugovi, brane, kosila za travu kosići grabilje za sijeno, ruljače za kukuruzu, te motor-mlinovi.

Tko želi koji od pomenutih strojeva kupiti neka se obrati na zastupnika ove tvornice gosp. **Ivana Lovrića**, trgovca u Samoboru, koji će kupcima naručivati strojeve, te potanje uvjete saopćiti.

Veleštovanjem

Josip Katić, ravnatelj.

OGLAS.

Od posjeda **Giznik i Zagrebčica** prodavat će se pojedine čestice

svake srijede i subote

u poslovnicu gospoštije u **Gizniku** u 9 sati prije podne, a prodavat će se čestice u općinama

Domašovac, Strmec, Sv. Nedjelja, Rakovica i Molvice,

i to: šuma i razne ledine i sjenokoše.

Gospoštija **Giznik.**